

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta " " " 11.20
za četrt leta " " " 5.60
za en mesec " " " 1.90
S pošiljanjem na dom stane na
mesec 2 K. Posamezne št. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolna poltivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za več ko trikrat " 9 "

V reklamnih noticah stane
enostolna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenemši nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Iz državnega železniškega sveta.

Dunaj, 9. decembra 1910.

Iz državnega železniškega sveta smo dobili sledeče poročilo:

V današnji seji je železniški svet razpravljajal o nameravanem dovoljenju 7 odstotnega poviška tarifov na južni železnici. Pri tej razpravi je poslanec Povše kot zastopnik Kranjske sledeče izjavil:

Da ne more kot zastopnik kranjske dežele, ko je deželni zastopnik ponovno v svoji seji protestiral proti dovoljenju 7 odstotnega poviška tarifov, pritrđiti predlogu odseka, ki samo priporoča, da naj ministrstvo deluje na to, da se čimprej na južni železnici uveljavijo enaki tarifi, kakor veljajo na državnih železnicah, a ne ugovarja proti nameravanemu povišku. Pobija izjavo vladnega zastopnika in vpraša zastopnike severnih dežel, kaj bi je v slučaju storile, da bi imele same 7 odstotkov višje tarife prenašati. Brez dvoma bi nastalo veliko ogorčenje v severnih deželah: zato je jasno, da se moramo protiviti tej neopravičeni novi obremenitvi, ki notorično sili revne, v večini le poljedelske dežele vsako leto več milijonov južni železnici plačevati za asaniranje njenih finančnih potrebščin, ki pa služijo le v zadovoljstvo tujih akcionarjev. Temu ugovoru sta se pridružila zastopnika sosednjih dežel Koroške in Štajerske. Ti ugovori so našli upoštevanje zastopnikov drugih dežel in glasovanje je izpadlo z veliko večino tako, da c. k. r. državni železniški svet ugovarja temu, da bi železniško ministrstvo dovolilo ta nameravani 7 odstotni povišek. Zastopniki ministrstva so bili vsled tega glasovanja v veliki zadregi; žal, da se vlada na vse korporacije in njene sklepe nič ne ozira. Dejstvo pa je, da tudi strokovni svet železniškega ministrstva ugovarja temu povišku. Poslanec Povše je tudi z vso odločnostjo grajal brezbržnost železniškega ministrstva, da vzlic ponovnim zahtevam prebivalcev in zastopnikov in celo deželnega zbora noče predlogu poslanca Povšeta in drugov ugoditi, da bi vlaki kamniške železnice, ki je ena najbolj se obrestujočih lokalnih državnih železnic, izhajali iz južnega kolodvora in se tudi v tega stekali. Zastopnik ministrstva je obljubil, da bo ministrstvo to zadevo skušalo v smislu predloga rešiti.

Mahničev jubilej.

DUNAJSKI SLOVANSKI KATOLIŠKI AKADEMIKI OB ŠESTDESETLETNICI ŠKOFA DR. A. MAHNIČA.

Na dan Brezmadežnega spočetja M. D. je priredila slovenska in hrvaška katoliška akademična mladina na Dunaju akademijo v proslavo 60-letnice prevzvišenega škofa g. dr. A. Mahniča, početnika prepoda jugoslovanskega dijaštva in kulturnega katoliškega gibanja na jugu.

Udeležba je bila sijajna. Poleg polnoštevilno zbrane »Danice« in »Hrvatske« so se pridružili slavju katol. češki akademiki, zbrani v »Češkem klubu«, dunajski poljski akademiki in g. Zaluski, član »Polonice«, poljskega kat. akad. društva v Krakovu. Velikega pomena je bil ta večer, da so se združili v krogu akademikov pod geslom praktične jugoslovanske vzajemnosti zastopniki hrvatskega in slovenskega naroda. Izmed hrvaških poslancev je počastil večer g. dr. Dulibić, izmed slovenskih g. dr. Krek, Povše, dr. Korošec, Fon, Jarc in dr. Verstovšek. Slov. kat. izobraževalno društvo »Straža« na

Dunaju je zastopal njen predsednik g. Razberger.

Ljubljanski vladika dr. Jeglič je poslal pismo, kjer bodri kat. akademike, da naj navdušeno delajo za izpopolnjenje prepoda, ki ga je zasnoval dr. Mahnič, in iskreno pozdravlja vse udeležence.

G. Zaluski iz Krakova omenja v lepem govoru, da imajo Poljaki, razcepljeni v tri dele, dve trdni skupni podlagi: nauk Kristusov in pa narodno vez. Veliki poljski narod se more naučiti pri Jugoslovanih harmoničnega dela in nasprotno se Jugoslovani tudi lahko nauče marsikaj pri Poljaki. In uspeh bo duh vzajemnosti.

Tov. Stelè »Danica« je recitiral lep prolog, ki ga je zložil za to priliko tov. Omerza »Danica«.

Tov. Pavešić »Hrvatska« je v lepem govoru razložil pomen Mahničev za hrvaški narod. Moderni brezverski duh se je oprijel hrvaške inteligence. In brez katolicizma so hoteli rešiti socialno zanemarjen narod. To je bil položaj pred prihodom Mahničevim na Hrvaško. Pred vsem je bilo tu treba zdrave znanstvene in najbolj filozofske izobrazbe. Leonova družba na Hrvaškem in njen organ »Hrvatska Straža«, vredn evropski list, sta delo dr. Mahničev. Posebno skrb je imel in ima Prevzvišeni za mladino. Po njegovem prizadevanju se je zbralo pet kat. hrv. akademikov in ustanovilo svoje akademsko društvo »Hrvatska«. Hrv. kat. akad. društvo »Domagoj« in »Luč«, glasilo kat. hrvaškega dijaštva, sta večali manj plod njegovega delovanja. In danes je že do 3000 katoliškega hrvaškega dijaštva. Z mladino se more doseči vse in tudi brezversko vseučilišče se more preurediti z izobraženo katoliško inteligenco. Staroslovenska akademija na Krku, velikansko podrobno socialno delo v domači škofiji itd., itd. so najboljše priča, da je dr. Mahnič velikan na slovanskem jugu. Kot Slovenec sem rojen, kot Hrvat bom umrl! To so lastne idealne dr. Mahničeve besede.

Tov. Mazovec »Danica« je v briljantnem govoru označil pomen markantne osebnosti Mahničeve za Slovence. On je s svojim silnim duhom začrtal pot, ki hodi po njej naš sedanji kulturni razvoj. Pred Mahničevim nastopom v javnosti je vladal v Evropi liberalizem v vsej svoji košatosti. In otrok te brezverske dobe je bil Stritar in je populariziral te ideje v umetnosti. Mladina je kar drla za njim. Le deset akademikov je simpatiziralo v začetku z Mahničevimi idejami. In Mahnič je razumel velesilo knjige. Opozarjal je, kako nalogo je izvršila ruska, poljska in češka literatura za narod. In Slovence, razkosane na več delov, je združevala vera in tupa skupna romanja. In zdaj naj bi se še to uničilo! Tako je nastal literarni dvoboj Stritar-Mahnič. In ta boj, ta odkrita stvarna kritika je bila tako na višku, da Slovenci dosedaj v estetiki še nismo dosegli onega časa. Ne, tudi v umetnosti ni dovoljeno vse, kar je slovansko, ampak le to, kar je res umetniško. Takrat se je širila pravoslavna propaganda pod goljufivim imenom slovanstva med inteligenco in srednješolci. To ozračje je bilo treba razpršiti in začeti s katoliško renesanso. Prvi katoliški shod je njegovo delo. Pod njegovim vplivom se je osnovala »Danica«, ki sta ji sledila »Zarja« in »Dan« in hrvaška, češka in poljska katoliška akademična društva. Že dr. Mahnič se je lotil težavnega ženskega vprašanja. Brez naših inteligentnih žensk je naša inteligentna družba nemogoča: problem, ki še čaka sedaj odrešenja. Usposobil je slovenski jezik za filozofijo. Realiziral je hrvatsko-slovensko vzajemnost. To je samo par misli iz tega bogatega govora.

Hrvaški poslanec dr. Dulibić izraža veselje, da so se vendar enkrat združili sorodni slovenski in hrvatski elementi tudi v politiki in le obžaluje, da se

to ni že prej zgodilo. Slovenci so bili prvi, ki so prinesli po državi Dalmaciji pomoč, in tega se ne sme pozabiti. In ideja edinstva je personificirana v Mahniču. On kot razsoden mož je prišel že zgodaj na praktično vzajemnost.

Kat. akad. društvu »Polonia« v Krakovu se odpošlje priznalni telegram za vztrajno in možato postopanje v zadevi vseučiliškega profesorja Zimmermanna. On je kot profesor teologije prigljal javna, vsakemu dostopna predavanja o krščanski sociologiji. Svobodomisleci in židje so se uprli temu predavanju. V boju, ki ga je bojevala v tej zadevi »Polonia«, se je tako okrepila, da stoji sedaj tudi po številu še več kakor podvojena. Lepo plačilo za ognjevit nastop za svobodo krščanske besede! G. Zaluski pojasni razmere in se zahvali za telegram.

Govoril je še dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, g. dr. Valjavec, starešina »Danice«.

Čas med govori je izpopolnjeval moški zbor »Danica«-»Hrvatska« in tamburaški zbor »Hrvatska« z lepimi komadi.

Slavlencu se je odposlala udanostna brzojavka, da naj Vsemogočni ohrani preljubljenega vladiko še mnogo let v prospeh katoliški misli.

Pred novo pasivno resistenco na železnicah?

Ljubljanska podružnica »Društva jugoslovanskih železniških uradnikov« je imela včeraj zvečer 1. redni občni zbor v salonu hotela »Ilirije«. Otvoril ga je predsednik g. Planinšek, ki je konstatiral sklepčnost, pozdravil navzoče, v prvi vrsti predsednika »Društva jugoslovanskih železniških uradnikov« g. Zorca iz Trsta. Iz poročila tajnika g. Kneisla posnemamo, da se je podružnica ustanovila dne 13. februarja 1910. ter je štela ob ustanovitvi 97 članov. Vsled ustanovitve podružnic v Zidanem mostu in na Jesenicah se je sicer obseg ljubljanske podružnice zmanjšal, vendar pa šteje sedaj 99 članov, in sicer 77 tovarnišev z južne železnice, 22 pa z državne železnice. Ko je pred časom izbruhnila pasivna resistenca, je bilo zastopano v tedanjičasni koaliciji tudi »Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov«, oziroma ljubljanska podružnica. Zborovanja slovanskih železničarjev v Pragi 10., 11. in 12. septembra t. l. se je udeležila tudi ljubljanska podružnica po zastopnikih. Podružnica nudi svojim članom tudi pravno varstvo; posredovala je v enem slučaju, ki je bil ugodno rešen. Priredila sta se 2 družniška večera in skupen izlet v Sežano. Vaznih dopisov je prejela podružnica od osrednjega društva in podružnic 50, odposlala pa 68. O gmetnem stanju podružnic je poročal blagajnik g. Keršmanc. Članarine se je prejelo 1208 K 84 vinarjev, izplačalo osrednjemu društvu 844 K 88 vin., kot delež podružnice pa 363 K 96 vin. Stanje podružničnega premoženja je sledeče: delež podružnice 363 K 46 vin., vpisnine in obresti 42 K 75 vin., razni stroški 135 K 6 vin., v hranilnici naloženo 201 K 45 vin., v gotovini 70 K 20 vin. Na predlog pregledovalca računov g. Podkrajška se izreče blagajniku zahvala in absolutorij. V odbor se izvolijo soglasno gg.: za predsednika Planinšek, za podpredsednika Kelec, za odbornike Malovrh, Kneisel, Keršmanc, Zlatnar, Repovš, Ješe, za namestnike odbornikov Počkar, Miklic, Petek. Pri volitvah se je izrekla zaupnica in zahvala prejšnjemu odboru, zlasti predsedniku Planinšku. Za pregledovalca računov se izvolita Podkrajšek in Osterman. Pri slučajnostih je obširneje poročal o delovanju »Društva jugoslov. žel. uradnikov«. Povdarjal je, da nudi društvo svojim članom isto kot vsako drugo sorodno. To se je pokazalo že pri zadnji pasivni resistenci. Dne 24. novembra so bili

zastopniki nove koalicije avstrijskih železničarskih društev pri žel. ministru Wrbi zaradi zahtev glede uvedbe avtomatike, povišanja stanarinske in draginske doklade. Pretekle dni pa je dobila koalicija od želez. ministra odgovor, da so vse zahteve odbite vsled pomanjkanja denarja. Vsled tega se bo moralo nekaj zgoditi. (Klici: Pasivna resistenca.) Govornik je nato še govoril o težnjah jugoslovanske železničarske organizacije, na kar je predlagal resolucijo: Na svojem občnem zboru zbrani uradniki ljubljanske podružnice »Društva jugoslovanskih železniških uradnikov« izjavljajo, da se v celem obsegu in solidarno pridružujejo sklepom in resolucijam, ki sta jih sklenila oba velika železničarska shoda na Dunaju v hotelu »Post«, dne 22. novembra in 8. decembra 1910. Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Razpravljalo se je še o skupnem glasilu, na kar se je zborovanje zaključilo.

Bienenrthova vlada pred padcem.

V soboto je doživela sedanja vlada v dunajskem parlamentu znaten udarec. Češki radikali so v soboto povzročili, da je moral predsednik zaključiti sejo, ker ni bila sklepčna. Navzočih je bilo namreč le 79 poslancev, a da more zbornica zborovati, mora biti v zbornici vsaj 100 poslancev. Opozicijski poslanci so seveda zapustili zbornico, ko je pustil predsednik šteti poslance, ker opozicija ni dolžna, da skrbi za zbornično sklepčnost, marveč so dolžne, da za to skrbje, vladne stranke. Podobnih blamaž je sicer sedanja vlada doživela že več, a sedanja je zato zelo velikega pomena, ker so zapustili zbornico, ko so se šteli poslanci, tudi Poljaki. Sedanja Bienenrthova vlada se je vzdržala dozda zgolj zato, ker so jo podpirali Poljaki. A Poljaki so želi za to zelo slabo hvalo. Poljaki pravzaprav niso bili nikdar zadovoljni s sedanjo vlado. Želeli so, da sprejme v večino tudi »Slovansko Unijo«, a te se je sedanja vlada bala iz strahu pred Nemci. Nadalje so pa nastale še druge težave med Poljaki in vlado. Poljaki namreč zahtevajo, naj se prično graditi gališki kanali, vlada pa izjavlja da jih ne bo gradila. Umevno je, da so Poljaki zato zelo nevoljni na vlado in da napovedujejo, da zapuste vladno ladjo in da prično z opozicijo. To Bienenrthovo dobro zna in je zato že takoj v soboto povabil k sebi načelnika »Poljskega kola«, poslanca dr. Głabinskega in ga prosil, naj »Poljsko kolo« takoj sklepa o tem, če bo še podpiralo vlado ali ne. Zborovala je nato takoj parlamentarna komisija »Poljskega kola«, ki je naznanila, da se odloči klub v torek. Ministrski svet je imel v soboto dolgo sejo, a do pravih sklepov ni prišel. Položaj je zelo resen, mogoče je, da pada demisijsko sedanje Bienenrthovo ministrstvo št. II. Piše in ugiba se zdaj veliko, kaj da prinese bodočnost, računajo z Bienenrthovo vlado št. III, a računajo tudi že s prehodnim uradniškim ministrstvom, ki bi ga vodil grof Stürgkh. O položaju smo dobili danes sledeča telefonična poročila:

Odstop ministrstva ali razpust državnega zbora.

Praga, 12. decembra. »Narodni Listy« poročajo: Če bo vztrajalo »Poljsko kolo« na sedanjem svojem stališču proti sedanji vladi in proti finančnemu ministru Bilinskemu, se državni zbor razpusti, ker hoče cesar tako odgovoriti na odklonitev časnega proračuna.

Usoda Bienenrthove vlade.

Praga, 12. decembra. Poučeni krogi sodijo, da če bo moral Bienenrth odstopiti zdaj, bo trajno odstopil in bo imenovan v kratkem za namestnika na Nižjem Avstrijskem. Na uspeh pogajanj s Poljaki ne upajo več. V parlamentarnih krogih se tudi zelo ugiba, kdo da bo sledil Bienenrthu. Kot naslednika prideta v poštev Gautsch in Kör-

ber. A zelo dobro poučeni krogi sodijo, da bo bodoči mož ravno tisti, ki ga ne imenujejo. Bienenrth sam je že večkrat izjavil, da če ne bo mogel odstraniti ovir, namerava podati demisijo cellega kabineta.

Nemške svobodomiselske stranke in kriza.

Dunaj, 12. decembra. Nemške svobodomiselske stranke izjavljajo, da če dovede sedanji spor med Poljaki in Bienenrthom do začasne vlade, bodo šele takrat zavzeli svoje stališče.

Parlamentarna komisija »Poljskega kola«.

Lvov, 12. decembra. Danes popoldne zboruje zopet parlamentarna komisija »Poljskega kola«.

Kaj sledi sedanji vladi.

Heb, 12. decembra. »Egerer Zeitung« poroča, da če se spor med vlado in Poljaki ne poravnava, sledi Bienenrthu začasna vlada, ki jo bo vodil Gautsch ali pa Haerdth. Bienenrth ni voljan, da bi vodil prihodnjo začasno vlado.

Sedanja kriza in »Poljsko kolo«.

Lvov, 12. decembra. Poljsko časopisje izjavlja, da je postopal načelnik »Poljskega kola« poslanec dr. Glabiniski v popolnem soglasju ne le »Poljskega kola«, marveč vsega gališkega prebivalstva, ko je zahteval od vlade, da naj izvede Körberjevo postavbo iz leta 1901 o zgradbi kanalov, če hoče, da bodo Poljaki glasovali za državne potrebe. Ljudstvo zahteva, da se po cesarju sankcionirana postava izvede. Načelniki poljskih strank so odklonili vse kompenzacije, ki jim jih je ponujala vlada, ker mora »Poljsko kolo« vztrajati na tem, da se kanali zgrade.

Bienenrth pri cesarju.

Dunaj, 12. decembra. Splošno sodijo, da je Bienenrth včeraj cesarju obširno poročal o sedanjem položaju v zbornici in da si je izprosil potrebna pooblastila, če se ne uredi razmere med vlado in Poljaki. Ako se razmere med Poljaki in vlado ne uredi, sedaj vlada odstopi. Sledi ji začasna vlada, ki bo morala gledati na to, da se ne posluži § 14 in da dobi začasni proračun. Rešitev bančnega statuta ni nujna, ker je izključeno, da jo do novega leta reši ogrski parlament. Začasna vlada se prične pogajati s strankami začetkom bodočega leta. Poljski krogi smatrajo položaj za zelo kritičen.

Čehi in kriza.

Praga, 12. decembra. Iz krogov »Češkega kluba« se poroča, da zavzemanjo Čehi nasproti sedanji krizi popolnoma ravnodušno stališče in hočejo čakati, kako se razvije položaj.

Vlada brez večine.

Praga, 12. decembra. »Narodna Politika« poroča: Ko je zapustil Bienenrth z ministroma Haerdthom in dr. Weiskirchnerjem nesklepno zbornico, je rekel na hodniku nekemu poljskemu voditelju: »Uvidevam, da se ne morem več zanašati v tej zbornici na kako večino!«

Vrazova akademija.

Včeraj je Slovenska Matica priredila v Narodnem domu akademijo v spomin stoletnice rojstva Stanka Vraza. Udeležilo se je slavnosti več zastopnikov hrvaških in srbskih kulturnih društev, domačega občinstva bi pa v resnici pričakovali več, kakor pa ga je bilo.

Po kratkem pozdravu je zapel moški zbor Glasbene Matice Jenkovo »Naprej«. Nato govori profesor dr. Ilešič o »Ideji slovenskega naroda«. Razgrnil je sliko, kaj smo bili, kaj smo in kaj smo dosegli. V svoji analizi je našel marsikaj razveseljivega, vendar splošna slika je bila ne preveč vesela in vsled vseh problemov, polnih tragike, opravičeno stopa vedno bolj jasno na dan vprašanje: Kaj bo z nami? Rešiti nam je problem malega naroda. Nekateri so našli rešitev po Masaryku. Majhno število je treba nadomestiti z veliko kulturo. Prvič ni prav, da ti ljudje tako podcenjujejo število ljudstva, kajti število je važen socialen in narodni faktor. In s kakšno kulturo naj nadomestimo število: ali z gospodarsko, ali z duševno? Eni so za prvo, drugi za drugo. Nerešen problem. In zopet problem: Ali naj vršimo naravnost obrambno delo na meji, med tem ko doma v sredini umetniki stradajo? Eni nahajajo rešitev v zbujuju in okrepitvi narodne zavesti. Kaj pa je to? Kako naj pripravimo v našega priprostega človeka ljubezen do materinega jezika? Ali naj ga ljubi samo zato, ker je v njem molil v mladosti, ker je bil vzgojen v njem? Ni dovolj močan ta spomin. Nismo prišli še do tega, kakor veliki narodi, ki vidijo v jeziku le sredstvo, da doseže posameznik večjo kul-

turo in večje blagostanje. Zato sili na meji naše ljudstvo tako v tuj element. Po dr. Ilešiču bodi sledeča pot:

Vzgoja krepkih individuov za socialno skupnost. Prešeren, ki je ostal doma, nam kaže sredstvo, Stanko Vraz, ki je ljubil slovensko domovino v Zagrebu, bodi nam cilj in svrha! Z ostalimi Jugoslavoani smo en narod, naša zemlja je enotna geografična celota in le kdor gleda in more z enim očesom videti to različno lepoto naše skupne domovine v skupni lepoti, le ta bo lahko zapel: Lepa naša domovina. — In s to pesmijo je zaključila Glasbena Matica to akademijo. Ker prof. Ilešič svoj govor gotovo objavi, se o priliki povrnemo na njegova izvajanja, ki zaslužijo vpoštevanje in kritiko.

× × ×

Stanko Vrazovo slavlje je zaključil sinoči koncert Slovenske Filharmonije, ki je zelo lepo uspel ob obilnem obisku, tako da je bila dvorana in galerija v »Unionu« zasedena. Piece de resistance koncerta je bila slov. suita A. Foersterja, sestojeca iz pet točk, ruske, poljske, češke, hrvaške in slovenske, izmed katerih prednjači češka, kjer je Foerster doma, tudi ruska je uspešna, manj poljska, ker ni tako izrazito čutiti tipične mazurke, prav izborna je slovenska, ki ji je podložena znana narodna: Kaj, kaj prashaš me zdaj, najmanj dobra je hrvaška z molovo temo, ker bi bil morda primernejši značilni »Kolo«. Mnogo zanimanja je zbujevala solistka večera gosplica Stella Krüger. Iz izbornih šole proslulega Ševčika, sedaj profesorja na dunajskem konservatoriju, izpopolnjena v rokah slavnega Belgijca Isaye, jo diči lahna gibčnost, ko vede lok v kateremkoli tempu, čista intonacija, katero nekoliko moti zategnjeno prehajanje iz enega tona v drugega ter nežno občutena kantilena v družbi s temperamentalnim, energičnim, časih preenergičnim prednašanjem. Njen ton je lep, pa kaže, da bo še lepši in večji. Umetniški subjekt v gospici se bo razrasel in objednem umiril, ko dospe na višek. Občinstvo je bilo vzradoščeno nad njeno igro ter jo burno aklamiralo, na kar je gospica rade volje dodala dva komada ob spremljevanju klavirja. Orkester je v Mendelssohnovem koncertu diskretno sledil solistki, ki mu je tu in tam hudomušno uhajala.

Vodil je koncert zelo spretno in sigurno g. kapelnik Czajaneck, ki je skušal razbrati vse mičnosti interesantnega večera, pri čemer je odlično uspel.

A. S.

PRESTOLONASLEDNIK FRANC FERDINAD NE OBIŠČE RIMA.

»Il Resto del Carlino« je izvedel z ozirom na vest, da namerava avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand obiskati Rim, iz vatikanskih krogov sledeče: Sveta Stolica ne izpomeni svojega stališča glede obiska katoliških vladarjev v Rimu in ostanejo načela, izrečena v encikliki Pija X. povodom obiska francoskega predsednika Loubeta v Rimu v polni veljavi. To na Dunaju dobro vedo, vé predvsem prestolonaslednik, tembolj, ker so znana njegova katoliška čustva. Dunajska vlada ni vprašala tajništva Svete Stoleice glede tega obiska, iz česar jasno sledi, da se nanj sploh ne misli.

PROCES ZOPER VOJAKE ANARHISTE.

Odvedli so 9. t. m. v vojaške zapore v Pragi inženirja Boreka, enoletnega prostovoljca, ki je služil v Pulju, kjer so ga zaprli, in trgovskega uradnika Karla, ki je služil v Stanislavu in bil tam zaprt. Obtožena sta, da sta pripadala anarhistični organizaciji in bila v zvezi z anarhistom Sojko. Obtoženih je še 20 drugih mladeničev, ki so pa še prosti.

ZOPETNI UPOR V BRAZILIJU.

»Agence Havas« poroča, da so se zopet uprli mornarji malone vseh vojnih ladij. »Reuterjev urad« poroča, da se je uprl en bataljon mornarjev v neki utrdbi. Vojne ladje so utrdbo bombardirale. Uporniki so se udali.

NEMIRI V INDIJI.

Iz Kalkute se poroča, da so se spopadli mohamedanci in Hindusi v kalkutskem mestnem delu Marvari. Ranjenih je bilo 150 Hindusov. Policija je sicer napravila red, ko je napadla in ranila 24 demonstrantov, a mohamedanci se še vedno zbirajo.

KLANJE KRISTJANOV V SIRIJI.

Iz Carigrada se poroča, da so napadli Beduinci mesto Kerak, pobili vojaško posadko in poklali 100 kristjanov. Beduinci so napadli tudi postajo Katrane Hedža železnice in pomorili uradnike in njihove rodbine. Beduincev je bilo pri napadu na Herak 5000. Po drugih poročilih so pa napadli Beduinci vse postaje od Katrana do Lajfe ob Hedža progi.

VOLITVE NA ANGLEŠKEM.

Dosedaj je bilo izvoljenih na Angleškem 182 liberalcev, 255 unionistov, 32 poslancev delavske stranke, 56 Redmondistov, 6 pristašev O. Briensa. Asquith je bil izvoljen v East Fifeshire s 5149 proti 3350 glasovom.

Velika nesreča v Kanadi. V Kanadskih premogovnikih se je udrila zemlja. Zasula je 40 rudarjev. Izkopali so jih 20, 7 jih je mrtvih, ostali so nevarno ranjeni.

Dnevne novice.

+ **Kmečka zveza za kočevski okraj** je imela v nedeljo 11. t. m. občni zbor v Velikih Laščah. Udeležba iz fare in okolice je bila navzlic slabemu vremenu velika. Po izvršenem oficijelnem delu je poročal poslanec Jaklič o delu v državni in deželni zboru. G. Dagarin je poročal o napredku živinorejske zadruge v Ribnici. Živinorejski instruktor Krištof je predaval o namenu in potrebi živinorejskih združ. Nato se je ustanovila živinorejska zadruga za Velike Lašče in okolico. — Sklenilo se je, da se skliče dne 30. decembra shod posestnikov, ki imajo posestva po dolini, da se dogovore, kaj se ukrene, da se izvrši odpeljava vode in osuše travniki.

+ **Kako znajo lagati liberalni listi.** Z Goriškega se nam poroča: V nedeljo dne 4. t. m. so se vračali oseški Orli iz Batuj na Vipavskem domov. Pred Osekom jih zavratno s kamenjem napade cela tolpa sokolov. Dva naša moža sta bila s kamenji ranjena, trobentaču pa so divjaki strgali ustnik od roga in vrvice. Orli pa so se pred pijano druhaljo umaknili v neko hišo, pred katero so sokoli rjuli še dolgo časa, da je bil ves Osek pokonci. V torek pa priinese »Soča« iz Oseka dolgo klobaso, v kateri piše, da so »podivjani čuki« napadli mirno se domov vračajoče sokole, izmed katerih so trije ranjeni. Lažljivost tega dopisa je tako očividna, da so se v Oseku kar krohotali ljudje, ko so to brali. Na drugem mestu pa prinaša »Soča« še kratko notico, s katero opozarja na omenjeni dopis in pristavlja: Grozna podivjanost se širi iz »Slovenske krščanske socialne zveze! — Nas to res zelo veseli, ker je »Soča« nehote obsodila delovanje svojih pristašev po deželi. Če je še količkaj poštenja v nji, bo morala, ko bo uvidela, kako laž je priobčila, priznati, da so divjaštvo izvršili sokoli.

+ **Nemška kultura.** Bridko so se Nemci pritoževali in naravnost ginljivo jim sekundira takojimenovani »Slov. testantovsko - liberalna, pa ne preveč zboru vzkliknil, da je šnops znamenje nemške kulture, misleč pri tem na Spod. Stajersko Mi se končno »Slovenskemu Narodu« ne čudimo, da prodirajo v njem od časa do časa na dan simpatije do nemškega nacionalizma, neumljivo je le, kako si more obenem vedno prilastiti monopol na narodnjaštvo. Pa pustimo »Narod«, imamo nekaj zanimivejšega. V Nemčiji izhaja revija »Thürmer«, ki jo izdaja baron pl. Grotthuss in katera velja splošno kot najfinejša, najkoncilijantnejša in najaristokratičnejša v Nemčiji. Je protestantovska - liberalna, pa ne preveč svobodomiselska in poudarja v prvi vrsti svoj pristnokrščanski značaj v nekoliko modernem zmislu. Tako! In ta list — die vornehmste Revue Deutschlands — je objavil zadnjič pod naslovom »Stenice (Wanzen)« članek, v katerem opozarja na češke in poljske delavce v Nemčiji in pravi dobesedno: »Čehi v Nemčiji pomenijo nekaj posebnega, namreč približno to, kar trina uš za vinograd, kolorado-keber za krompir ali stenice v postelji«. — To je »vornehm«! In Nemci se tega nič ne sramujejo, zakaj n. pr.: »Alldeutsches Tagblatt«, ki ima sotrudnike tudi med slovenskimi liberalci, je vse to 11. t. m. nekrajsano ponatisnil. Naše liberalno glasilo pa pozivljamo, naj zopet zajaše svojega kulturnega konjička, da vzame v zaščito sijajno nemško kulturo!

+ **Kaj imajo svobodomiselsci za »klerikalno«** nam drastično predločuje tale slučaj, ki se je dogodil pretekli teden v laški zbornici v Rimu: Poslanec Chiesa je interpeliral vojnega ministra, zakaj je vojaška oblast v Desenzanu kaznovala z arestom 10 dni devet bersaglierov, med njimi tri šarže, ki so prisostvovali sveti maši s klobukom na glavi. Iz tega je Chiesa potem izvajal, da se v armadi dela »klerikalna propaganda«! Dobil je zaslužen odgovor, levica pa se je jeze penila, zlasti ker je njen voditelj pogorel tudi glede interpelacije, zakaj se je vlada udeležila pogreba salezijanskega voditelja Don Rua, o katerem je minister rekel, da sme biti nanj kot enega svojih največjih sinov — ponosna cela Italija. — Te interpelaciji jasno kažeta, kaj ima-

jo liberalci za klerikalizem. Če kdo v cerkvi sname klobuk, je že — klerikalac ali pa, če gre za pogrebom duhovnika! To bi bilo lepo, kadar bi ti liberalci prišli do besede! Kadar jim gre za mandate — n. pr. zdaj v Ljubljani — takrat pa so seveda s polnim parom za vero...

+ **Konstituiranje hrvaškega sabora.** Splošno se sodi, da akcija hrv. srbske koalicije za sestavo saborske večine s pravaškimi strankami ne bo uspešna, kajti pričakuje se, da kršč. soc. stranka prava odgovori nepovoljno. Glasovi, da je stranka že stavila svoje pogoje, niso resnični. Sobotno »Hrvatsko Pravo« naznanja, da bo strankin poslovni odbor sklepal o tej stvari v bodoči redni tedenski seji in dal potem odgovor koaliciji. »Pokret« pa doznaje od neke strani, da so v »Stranki prava« že sklepali o konstituiranju sabora, in sicer tako, da bodo glasovali za koalicijnega predsednika pod pogojem, da peštanski delegatje takoj pogoje svoje mandate in se ne voli nova delegacija. — Koalicija namerava za predsednika kandidirati dr. Mažuranića, ki uživa splošen ugled in bi zanj glasoval morda tudi osješki »Neodvis. osrednji klub«. Ban Tomašić pa hoče na predsed. emsto spraviti dr. Spevca! Kombinira se njegova izvolitev med drugim s pomočjo virilistov in pa Seljačke stranke. Mi tega ne moremo verjeti, ker bi bilo nezaslišano, da bi hrvaškemu saboru predsedoval notoričen brezverec in sicer s pomočjo cerkvenih dostojanstvenikov in pa kmečkih zastopnikov. Tako na glavi pa stvari na Hrvaškem menda vendar le ne stoji!

+ **Povodnji na Kranjskem.** Kranjske reke in potoki so zaradi deževja tako narasli, da se boje po marsikaterih krajih, da nastanejo povodnji. Sava je že marsikje prestopila bregove, tudi Barje je že poplavljen.

+ **»Stirpe latina«** — latinsko pokolenje je to, na kar so naši Lahi najbolj ponosni, čeprav jih je najmanj polovica rojenih iz hrvaških in slovenskih mater. Kakšna je ta latinska pasma, zelo osvetljuje dejstvo, da se laški listi silno jeze, ker je naučni minister na dr. Rybačevu interpelacijo v parlamentu odgovoril, da se bodo na obeh državnih ljudskih šolah v Trstu vpeljale slovenske paralele, oziroma so se deloma že. To jim je čisto neumljivo in velika krivica, čeprav vlada s tem stori le svojo dolžnost, ker bi morala v Trstu občina vzdrževati slovenske šole, pa jih še zdaj ne, čeprav prosijo Slovenci za to že skoraj tri desetletja in je po zakonu upravičeno. Sicer pa se temu ni treba čuditi, saj je glasilo istrske laške deželnozborske večine »Idea Italiana« v zadnji številki očitno zapisala, da Lahi Slovane sovražijo. Taka je »la stirpe latina«.

+ **V VII. činovni razred** je povišan profesor II. državne gimnazije v Ljubljani dr. Ivan Tertnik.

+ **Volitev v okrožnem zdravstvenem svetu v št. Vidu nad Ljubljano.** Za načelnika je izvoljen župan Anton Belec, za njegovega namestnika pa šišenski občinski svetnik Anton Ojster.

+ **Novo društvo na Goriškem** se je ustanovilo dne 8. t. m. v Križu na Vipavskem. Zanimanje za društvo je veliko, kar priča tudi obilna udeležba pri zborovanju. Bilo je navzočih okrog 100 ljudi. Govoril je dr. Breclj. Njegov govor je napravil na vse najboljši vtis.

— **Zločin blaznika.** Iz Roba se nam poroča danes: V soboto zvečer se je bliskoma raznesla grozna vest, da je mlinar Rudolf Mihelčič, ki ima v najemu Jakličev mlin p. Pekih, svoji ženi v hipni blaznosti obsekal obe roki in sebe na glavi ranil s sekiro. Najprvo je zamahnil s sekiro po sebi. Ko je žena skočila k njemu, da bi mu zabranila še hujše, jo je zagrabil za lase in mahnil s sekiro trikrat po levi roki in potem po desni, kjer ji je odsekal prste, dve rani ima na glavi in dve na vratu. Na to jo je vlekel do vode in jo pahnul v vodo. Ko se je rešila iz vode, jo je prijel in jo tiral h gospodarju Jakliču in jo pustil tam rekoč: Tu jo imate, pa jo živite! Ko se je vrnil, je dobil v mlino neko žensko, ki mu je komaj ušla, ko jo je lovil s sekiro. Otroci — petero v starosti dveh do osem let — so že prej zbežali do sosednih hiš pri cesti. Na to je izginil. Doma sta oba iz Drage pri Višnji gori in meseca oktobra je bil izpuščen iz blaznice kot ozdravljen. — Sinoči so ga prijeli v Velikih Laščah, kamor je prišel ves spehan. Klobuk je imel potisnjen na čelo, da je prikrival zevajočo rano. Šel je v cerkev. Iz cerkve ga je izvalil nek voznik. Vprašan kaj išče v cerkvi, je odgovoril: Župnika čakam, da me izpove! Ali ti je hudo, da si to naredil? Kaj mi bo hudo! Narediti sem hotel revščini konec. Oba naj bi bila umrla, da ne bi živila v vednem strahu in revščini. To je bilo strašno! Ona je imela vedno pripravljeno sekiro

pod posteljo, jaz pa žatlaho. In glava me je tako bolela, sedaj me pa več ne! — Uboga družina!

— **Dr. A. Gregorič** je, kakor poročajo laški listi, kot profesor dogmatike na goriškem semenišču vpokojen.

— **O pogrebu brez duhovnika na Glincih.** Z Viča-Glinc se nam piše: V četrtek večer je umrl na Glincih vsled otrpnjenosti srca — tako je zdravnik dokazal — mizar Anton Mrva. Kmalu namreč, ko je prišel v svoje stanovanje, se je vlegel k počitku. Ko ga čez nekaj časa soproga prime za roko, spozna v svoje presenečenje in žalost, da ni več življenja v njem. Mož delavec je bil v najlepših letih. Zapustil je ženo in tri nepreskrbljene otroke. Pač hud udarec za ubogo družino. K tej žalosti so ob pogrebu dodali naši in ljubljanski sociji še novo žalost. Vsled njih nastopa ni mogel duhovnik pokopnika spremiti na pokopališče. Prišedši do hiše žalosti vidi venec z rdečim trakom — znakom socijev. Pozivu, naj se z rdečim trakom umaknejo, se sociji niso hoteli odzvati. Nakar je duhovnik izjavil, da kot katoliški duhovnik ne more iti za takim znakom v sprevedu in je odšel po drugi poti na pokopališče. Na Viču smo prvič videli pogreb in spreved od raslega — brez duhovnika. Zato je bilo med gledalci ne malo presenečenje. Sociji niso nič kaj zadovoljno stopali z rdečim trakom, videč, da se jim nakana ni obnesla, kakor so nameravali. Vidoma se je brala z njih zadrega, v katero so se vjeli. Eden gledalcev je rekel: »K sreči so imeli dežnike, da so se pod nje skrili.« Na pokopališču se je vse v redu vršilo. Da bodo sociji nad to neljubo afero ogorčeni, je lahko vsak vedel. In koj po pogrebu so dobili priliko tej gorčenosti dati duška. Na Tržaški cesti pri Tončevem Franceljnu so imeli liberalci shod v zadevi bližajočih se občinskih volitev. Sem so se oglasili od pogreba domov grede tudi nekateri rdečkarji, kjer so v obsevu z liberalci padli čez viškega »fajmoštra«, ker jim pri pogrebu ni hotel biti za — štafažo. Ne vemo, kaj so vse kvasili na shodu. Toliko se je pa že slišalo, da so nekateri liberalci porabili to zadevo za agitacijo — proč od Rima! Ne vemo, koliko so jih pridobili. A to jim povemo: Proč od Viča! Pustite naše ljudi pri miru s svojimi protiverskimi manevri. Ako so vam v Ljubljani za vaše ribarene tla neugodna, tudi pri nas ne boste imeli srčce. Na Viču sociji pri pogrebih še križ nosijo. To je gotovo lepo znamenje. Še na misel jim do sedaj ni prišlo, da bi svete pogrebne obrede smešili z rdečimi trakovi. Dobro namreč poznajo našo versko trdno župljano. Le ljubljanski rdečkarji so jim hoteli napraviti pot do reforme pri pogrebu, a so slabo naleteli. Križ — katoliški duhovnik, med njima pa pri pogrebu znak onih, ki križe: Križ proč — cerkev porušiti — duhovnike pomoriti — to ne gre skupaj. To vsakemu zdrava pamet pove. O tem so se tudi sociji prepričali pri pogrebu tovariša Mrve.

— **Mažarske srednje šole na Hrvaškem.** Iz Osjeka dohaja vest, da se ondi snuje načrt za ustanovitev mažarske realne gimnazije, ki naj bi se otvorila že s prihodnjim šolskim letom. Prihodnje leto pa naj bi se enaka zavoda osnovala tudi v Zagrebu in Zemunu! Mažari na Hrvaškem hitro jezdiijo in treba bo resnega odpora, da se jim pot zastavi. Upajmo, da so Hrvatje takega odpora še vsak dan zmožni.

— **Zagorje ob Savi.** Pokojni Franc Češnovar, ki se je 3. decembra ponesrečil, kar je »Slovenec« že poročal, zasluži, da se ga še spominjamo na tem kraju. Kakor po navadi je hotel ogreti dinamit, ki so ga rabili delavci za razstreljevanje skal. Ali bil je nepreviden, dinamit se je razpočil in razneslo ga je s strašnim pokom, ki se je čul daleč naokrog. Pri tem sta dobila dva delavca lahke poškodbe, ne pa šest, kakor se je prvotno poročalo. Rajni Češnovar je bil odličen mož med našimi delavci. Odločnega krščanskega prepričanja, je delal, kar mu je dopuščala njegova služba, da bi zanesel krščanske misli tudi med naše delavstvo, ki je po večini socialno-demokratskega mišljenja. Bil je med ustanovniki »Delavskega stavbinskega društva«, ki je postavilo svojim članom precej lepih delavskih hišic. Bil je tudi med snovatelji »Delavskega bralnega društva«, »Ljudske hranilnice in posojilnice«, »Ljudske gospodarske zadruge«, pri katerih je s svetom in z dejanjem, bodisi kot odbornik ali kot član nadzorstva mnogo delal. Ustanovil je tudi »Strokovno društvo krščanskih premogarjev«, čegar predsednik je bil; žal, da je društvo vsled tukajšnjih razmer slabo prospevalo. Bil je tudi prijatelj našemu časopisu, zlasti delavskemu, kamor je posebno prejšnja leta pridno dopisoval. Da je zato imel mnogo nasprotnikov, le umevno samoobsebi. Toda on se tega

ni ustrašil, delal je mirno naprej po svojem krščanskem prepričanju. Upajmo, da mu bo povrnil Bog, česar mu niso dali ljudje. Dne 5. decembra smo položili k večnemu počitku. Zalostno, pa značilno za naše razmere je to, da se pogreba ni udeležil nobeden zastopnik rudnika. Dober je bil desetletja, ko je žrtvoval družbi svoje moči; kaj mar kapitalu človek po smrti, zlasti če se spoznava svoje krščansko prepričanje! Tolaži naj pa njegovo rodobino zlasti to, da mu je izkazal Bog sam pred smrtjo svojo milost: dva dni pred smrtjo je opravil na misijonu, ki smo ga obhajali v domači župniji, sv. spoved in pristopil k sv. obhajilu. Bog, ki ga je ljubil v življenju in zanj delal, mu je izkazal s tem svojo ljubezen in mu bo gotovo tudi v večnosti milosten sodnik. Na pokopališču so ga spremili domači gospodje duhovniki in gospodje misijonarji. Zapustil je vdovo in sedem otrok, od katerih jih je šest nepreskrbljenih. Najmlajši je star dve leti; dva pa sta še pohabljeni, ena deklica ne bo nikdar za nobeno delo. Zato priporočamo zapuščene znanecem in sploh usmiljenim srcem.

— **150.000 K za novo nemško šolo v Trstu.** V državnem proračunu za leto 1911 se nahaja tudi svota 150.000 kron za novo šolsko poslopje kot prvi obrok za nemško šolo v Trstu. Tako skrbi vlada za nemške šole v Trstu! A za slovenske!

— **V Pulj** je priplula nemška križarka »Hertha«, ki je na poučnem potovanju s kadeti.

— **Umrl** je v Gorici dr. Steiner, psihijater v zasebni praksi, star šele 31 let, sin Ignaca Steinerja, lastnika znane velike konfekcije.

— **Pasji kontumac** za občine Borovnica, Presejre in Vrhnika je preklican z dne 11. decembra.

Štaterske novice.

š **80letni jubilej mučenika za slovaški narod.** Včeraj 11. t. m., je poznal še bister na duhu in pri precej krepkem zdravju od vseh visoko čislanih in spoštovan, mučenik za slovaški narod, g. profesor dr. Franc Sasinek, v sanatoriju usmiljenih bratov v Eggenbergu pri Gradcu svoj 80letni rojstni dan. (Rojen 11. decembra 1830.)

š **Občinske volitve v občinah okoli Maribora.** V Bergentalu pri Limbušu so bili v občinski odbor izvoljeni kandidati kompromisne stranke. — Za župana občine Razvarje je zopet izvoljen znani vsenemški razgrajatelj, krčmar Puckl. — »Marburgerca« se je šele sedaj oddahnila vsled propada nemčurjev v Slivnici. Držno napada grofa Schönborna kot najhujšega slovensko-klerikalnega agitatorja. Sirota!

š **Šolski sluga morilec.** Poročali smo že, da je šolski sluga Janez Ladinig iz Kumpitza pri Judenburgu umoril šolsko služkinjo Karolino Weissenberger. Morilec se v preiskavi zelo slabo izgovarja in je vedno bolj jasno, da je res pravi zločinec. Uropanega denarja pri njem niso našli, ker ga je bržkone v neopaženem trenutku skril ali uničil, pač pa so našli na njegovi obleki krvave madeže. Tudi morilnega orožja niso našli. Ladinig dejanje taji, kljub mnogim indicijam, ki pričajo proti njemu. Zadeva je precej zapletena zaradi tega, in če morilec ne bo priznal, se bo morala vršiti porotna obravnava v Judenburgu, ker se s pomočjo fotografičnega posnetka ne more ustvariti jasne slike o kraju, kjer se je izvršil zločin. Porotniki si bodo morali bržkone ogledati kraj, kjer so našli umorjeno truplo, na licu mesta.

š **28 let po nedolžnem v ječi!** Graški »Arbeiterwille« poroča: V začetku tega zasedanja državnega zbora se je prikazoval v prostorih zbornice star, ubožen mož. Pravil je vsakemu, ki ga je hotel poslušati, da išče svojo pravico, ker je 28 let sedel po nedolžnem v ječi. Vsled posredovanja nekega poslanca je mogel govoriti z justičnim ministrom in mu izročiti listine, ki naj bi dokazale njegovo nedolžnost. Mož se piše Jakob Aužner, je star 79 let, pristojen v Dramlji, okraj Celje. 9. marca 1875. je bil od okrožne sodnije v Celju radi požiga obsojen v dosmrtno ječo; predsedal je 28 let v Karlovi pri Gradcu in bil končno pomiloščen. Vsled obsodbe je izgubil svoje celo premoženje, obstoječe iz posestva z gospodarskimi potrebščinami v vrednosti 90.000 kron. Stvar je bila sledeča: Kupil je v Ljubljani pekarino; sklenil je z nekim Paarom pogodbo, dostavljati skozi pet let vsako leto 500.000 opeke. Radi tega so mu bili vsačani zavidni in so sklenili ga odstraniti. Zažgali so mu opekarno in zvrnili krivdo nanj. Bil je nato obsojen; navajal je priče, ki bi dokazale njegovo nedolžnost, a sodnija jih ni

sprejela. Se danes lahko navede priče za svojo nedolžnost. Vse vloge za dosedanje pravice ter milostne prošnje so bile zaman. In tako je sedaj brez vsakega premoženja, ubožnejši kakor berač, ker vsled starosti in onemoglosti ne more niti beračiti. Njegov položaj je tem žalostnejši, ker je najboljšo dobo po nedolžnem moralu predsedati v ječi. Justični minister je obljubil, da se bo v slučaju Aužner uvedla natančna in objektivna preiskava.

š **Samoumori žensk v Mariboru.** Evine potomke v »nemškem« Mariboru se ne čutijo posebno srečne. Ne mine skoraj dan, da si ne bi kakšna ženska s samoumorum končala življenje ali pa postala vsaj samo — morilna kandidatka. Gostilničarka Modritsch je dala tem junakinjam zopet novega poguma. Danes se govori po Mariboru, da se je v bolnišnici obesila neka ženska, a so jo pravočasno rešili. Z vrvjo si je končala življenje baje v soboto neka kuharica.

š **Umrl** je v St. Jurju ob južni železnici posestnik Fr. Gulin, oče uradnika na tržaškem policijskem ravateljstvu.

Iredentovski sodni razpravi.

(Konec.)

Dunajska razprava proti Colpiju se je končala v soboto zvečer Vojaški izvedenec, stotnik generalnega štaba Ronge je izvajal, da je kraj, kjer so vohunili Colpi, Dante in Tomasini, zelo važen z ozirom na gorato pokrajino. Sodišče je obsodilo Colpija zaradi špionaže, razžaljenja Veličanstva, zaradi zapeljavanja in zaradi prestopka proti orožnemu patentu v štiriletno težko ječo, Luigija Dante zaradi razžaljenja Veličanstva in vohunstva v desetmesečno, Tomasinija pa zaradi vohunstva v osem mesečno težko ječo.

V Gradcu sopa porotniki pri 12 obtožbah zanikali soglasno vprašanje o veleizdaji, pri Deperisiju pa z 10 proti 2 glasovoma. Vprašanje o motenju javnega miru in reda so pri 12 obtožbah zanikali z 10 proti 2, pri enem pa z 11 proti 1 glasu. Vprašanje o razžaljenju Veličanstva pri Deperisiju so potrdili z 10 proti 2 glasovoma. Z ozirom na pravdorek porotnikov so bili razun Deperisija vsi obtoženci oproščeni, Deperis pa je bil obsojen v dvamesečno težko ječo, poostreno enkrat s trdim ležiščem. Deperis je izjavil, da se ne pritoži. Oproščeni obtoženci so priredili laški dijakom viharo ovacijo.

Ljubljanske novice.

lj **Spominjajte se** Božičnice slovenskim otrokom na Koroškem!

lj **Predavanje dr. V. Gregoriča.** Opozarjamo na jutrišnje predavanje g. primarja dr. V. Gregoriča v dvorani S. K. S. Z. Predavanje se prične ob pol osmi uri zvečer. Ker bo občinstvo čulo mnogo novega in koristnega, pričakuje obilne udeležbe — odbor S. K. S. Z.

lj **Veliko predavanje v Unionovi dvorani.** Predavanje deželnega odbornika dr. Evg. Lampeta se vrši v sredo 14. t. m. točno ob pol osmi uri zvečer. — Predavanj dr. Lampeta ni treba hvaliti, kdor je slišal dosedanja njegova predavanja, bo v sredo gotovo prihitel v Unionovo dvorano, da s predavateljem pohiti v Rim in na znamenitosti večnega mesta. Predavanje bo tem sijajnejše, ker je za predavanje naročenih veliko skioptičnih slik. **Opozarjamo občinstvo, da se sedeži za to izredno predavanje že dobe v trafiki g. Šoukala.**

lj **Šentpetersko prosvetno društvo** je včeraj drugič nastopilo v »Rokodelskem domu«. Naval občinstva k prireditvi je bil tak, da jih je moralo mnogo oditi, ker ni bilo več prostora. Večer je pokazal, da si društvo osvaja vedno širje kroge. S sigurnostjo lahko rečemo, da bo občinstvo take večere, kakršen je bil včerajšnji, vedno z največjim zanimanjem obiskovalo. Kar je bilo danega, je bilo prav dobro, nekaj naravnost izborna. Pevski zbor ima lepe, uglasjene močne glasove. Z navdušenjem predavani govor g. prof. Dermastije je odkril dve globoki rani, ki zinjata na telesu inteligence: ti sta pomanjkanje vzajemnosti z nižjimi sloji in pomanjkanje poizrtvovalnosti od strani izobraženih krogov. Medvedova igra je bila interpretirana boljše, nego si jo pisatelj sam predstavlja. Tretje dejanje je bilo na višku in izborna. Vse igralsko osobje je bilo popolnoma kos svojih nalogi. Dvogovori so bili izpeljani mojstrsko brez vsakega pretiravanja. Izborna uprizorjen v ozadju živinski semenj. Vse je napravilo najboljši učinek. Če se spustimo v podrobnosti, bi omenili, da je pri igri motilo to, ker so imeli oče, sin in hčeri vsak drugo na-

rečje. Starega Jamnika maska je bila premlada. Tudi več čustvovanja bi moral stari Jamnik pokazati v dveh prizorih, tani namreč, ko ga sin France in zet Šepar zapodi iz hiše. Šeparjeva maska je bila prestara. Vloga neveste in zapeljivca agenta je bila uprizorjena zelo naravno, kar pohvalno omenjamo, ker bi vsak drug naredil iz njih karikature. Najgloblje se je umislil v svojo vlogo Šepar, ki je igral mojstrsko, in Metka. Aiena je dobro znala držati moža Franceta »pod pantofljem«. Oba sta bila prav dobra. Neprisiljeno, zelo pri srčno je igrala Mica, z zdravim humorjem je šegavo solil Blaž posamezne prizore in pokazal mnogo talenta. Dobro je predstavljal Tine nepokvarjenega kmečkega fanta. Matija, ki je nadomestoval obolelega pravega birta, je pokazal, da bi dobro vodil gostilno. Kdor se hoče o vsem prepričati, naj pride gledat prihodnjo nedeljo, ko se bo igra ponavljala.

lj **Ljudsko štetje in občinske volitve** bo vodil v Ljubljani vladni svetnik pl. Laschan. Imeniki bodo koncem tega meseca izgotovljeni.

lj **Zakaj dežuje te dni?** Ni čuda, barometer v vremenski hišici v ljubljanski »Zvezdi« je padel že v sredo zjutraj ob pol petih na enkrat za 4 mm in stoji danes v ponedeljek ob pol 10. uri še vedno na tej nižini. Kako naj se torej vreme zboljša, ko se Ljubljančani tako malo zmenite zanj? — Hribovec.

lj **Umrl** je v Laškem v Ljubljani dobro znani vpokojeni orožniški ritmojster računovodja Amand Thienel, star 79 let.

lj **Mladi čez stare.** V Vodmatu je bilo pred par dnevi v neki liberalni gostilni precej zabave. Trije mladinci so se spoprijeli s starinom in mu vrgli take-le v liberalni obraz: »Liberalna stranka s svojimi voditelji dr. Tavčarjem, Hribarjem in dr. Trillerjem ni storila za mladine in za nižje uradnike nič, temveč je dobro preskrbela le višje uradnike, jim lepe plače dala, povrh pa še postranske zaslužke in jim za nameček dala kar po deset let po vrhu! Le pogledajte užitninski zakup, višje uradnike na rotovžu, pa mestno zastavljavnico. Takih stvari še ni uganjala nobena stranka na Kranjskem. Pa pri volitvah bo obračun s Hribarji in Trillerji! Tudi Ribnikar in njegov leibjournal iz »Učiteljske tiskarne« dobita odgovor.« — Liberalec je vse to požrl in obmolnil! ...

lj **Klavern liberalen shod.** — **Dr. Švigelj** javlo zagovor. — **Ko je dobil Oražen zaupnico od Tavčarja, noče je Oražen dati Trillerju.** — **Kako Ribnikar za »inteligenco« govori.** — Liberalni shod je bil v soboto v gostilni »pri Franceljnu« na Tržaški cesti. Po dolgem čakanju, ko se je nabralo par liberalcev, je otvoril shod bivši občinski svetnik, mizar Primožič, ki je pozdravil došli liberalni štab (dr. Tavčar, dr. Švigelj, Ribnikar in poslanec Višnikar), ter nato prosil navzočega »Slovenčevega« poročevalca, naj piše o shodu lepo ter naj ne smeši obrtnikov, govornikov na liberalnih shodih. (Mi vestno bilježimo vsako liberalno — modrost. Opomba poročevalca.) — Prvi govornik dr. Tavčar se je uvodoma razjezil nad dr. Peganom, ki je menda rekel v Trnovem na shodu, da je liberalna stranka mrhovina, ki neznansko smrdi. Če je dr. Pegan to rekel, ni po dr. Tavčarjevem mnenju, to dostojno. Nekaterim navzočim se je zdelo, da bi bilo bolje, da bi dr. Tavčar učil dostojnih izrazov svojega prijatelja Ribnikarja. Dr. Tavčar je nadalje izvajal, da je prišel do prepričanja, da ne pomenja posamezna oseba ničesar, pač pa je dandanes glavna stvar to, za kar se bori. Po njegovem mnenju je stvar čisto jasna za človeka, ki od blizu opaza razmere. Poklicano je ljubljansko občinstvo, da se postavi na liberalno stališče. (To se pravi, da svobodno pomeže vse liberalce!) Dr. Tavčar se je jezil na novi cestni zakon, češ, da bo morala Ljubljana prispevati eno tretjino za deželne ceste, medtem ko danes meščani v Ljubljani lažje po blatu in poginjajo v njem. (Zadnje verjamemo; temu je kriv bivši liberalni občinski svet.) Ljubljana ima sama velikanske skrbi za svoje ceste. (Liberalni obč. svet jih ni hotel imeti!) Spravil se je tudi na 10milijonsko posojilo dežele za melioracije, od katerega po dr. Tavčarjevem mnenju Ljubljana ne bo ničesar imela, kljub temu, da je treba zgraditi v Ljubljani dva velikanska kanala, zidati tržnico, popraviti ceste itd. (Vse to bi že moral v 15. letih svojega gospodarstva storiti prejšnji občinski svet.) K zgradbi višje drž. obrtne šole noče dežela ničesar prispevati. (Graditi bi jo morala država, a jo grade po Hribarjevi modrosti ljubljanski meščani s potresnim posojilom!) Predlaga resolucijo, v kateri se izreka zaupanje vsem liberalnim poslancom, tudi dr. Trillerju (predsednika liberal-

nega društva za dvorski okraj, dr. Oražna ni bilo na shodu, da bi on predlagal zaupnico dr. Trillerju) ter se protestira proti cestnemu zakonu in melioracijskemu posojilo, ako ne dobi Ljubljana primernege zadostila. — Dr. Švigelj pravi, da če bi se uvedel tudi za deželo enak volilni red, kot se je za Ljubljano, bi novi ljubljanski volilni red tudi liberalci radi akceptirali. Nadalje je izvajal približno sledeče: To kar je povedal Primožič »Slovenčevu« poročevalcu, se mi zdi popolnoma umestno. Pri »Slovencu« z nekako ljubeznijo objavljajo imena tistih, katerim lahko škodujejo. Jaz za svojo osebo se nikdar nisem bal odgovora. Toda to početje ni drugega kot bojot. Ako pa je bojot pravico sredstvo pri volitvah, je drugo vprašanje. To je boj, ubijanje moža in rodbine, da uničijo političnega nasprotnika. To sem čutil tudi na lastni koži. Dr. Švigelj se je nato vžgal, da ubogi Windischerjevi mameci ni dal denarja nazaj na »Slovenčev« pritisk, prav pa bi bilo, da bi povedal da t u m, k e d a j p a b i l o d e n a r j a. Stvari po splošnem mnenju s tem ne olepša! Nadalje se je dr. Švigelj za svoje prelepo dejanje tako-le zagovarjal: V tisti pravdi sem zagovarjal tri obtožene brezplačno, pozneje pa šest. Stori sem svojo dolžnost kot advokat in jo b o m v e d n o t u d i v r š i l. (Narodni advokat od narodnih žrtv ne sme sprejeti denarja! Op. ured.) Če se jim bi šlo samo zato, da bi mene ubili politično, bi ne rekli ničesar; toda gre se jim tudi za to, da se me ubije tudi kot o d v e t n i k a. Na njihov način se lahko ubije vsakega. (!) Vtkati se v privatne zadeve, (!) ni pošteno. Izvzete so seveda take stvari, kjer se gre za to, ali je kdo osebno pošten ali ne. Klerikalci imajo s tem početjem samo namen, s silo pridobiti ljudi v svojo stranko. Narodno napredna stranka še ni imela nikdar tega namena, da bi z bičem podila ljudi v stranko. Če se bo tako ravnalo tudi proti drugim stanovom — bo iz vse kranjske dežele dišala mrhovina. Zato pojdite za narodno napredno stranko, ki se je vendar še borila pošteno. Spravil se je še nekoliko na dr. Pegana ter trdil, da tisti, ki imajo denarja na kupe, izjemajo citrono, ki se imenuje slovenski narod. Končno je še prosil navzoče, naj verjamejo, da je na strani liberalcev poštenje in razum. — Tretji reševatelj liberalcev, mestni uslužbenec Ribnikar, je še pri svojih pristaših vzbujal mnogo smeha. Govoril je, da se gre klerikalcem samo za to, da bi papež zavladal po vsem svetu. Na shodu v »Unionu« so izrabljali verska čustva v politične namene. Dokler delajo samo s hudičem in peklo, se jih sicer ljudje še ne boje. Drugače pa je, ko jim priskočijo državne oblasti na pomoč. To se vidi v tem, ko jim je Schwarz popolnoma na razpolago in ko sedaj delajo kar hočejo. Za časa inkvizicije so imeli klerikalci vso oblast v rokah. Ljudi so trpinčili, nekateri so morali jesti same češplje, da so dobili drisko, drugi so morali piti toliko časa vodo, da so umrli. Takrat so žgali ljudi, pekli in bogve kaj še vse počeli z njimi. Na Francoskem so prišli najprej do pameti. Iznjali so one klerikalne lenuhe in samostanske brate, ki so se potem naselili na Španskem. Tudi tam so prišli do pameti in končno tudi na Portugalskem. Sedaj pa so prišli ti lenuhi k nam, toda ni jih povabil dr. Šusteršič na kosilo, ki je tako ginjaivo govoril o njih v »Unionu«, temveč živeti hočejo na ljudske stroške. Dobiti hočejo popolno oblast nazaj. Včasih n. pr. katehet ni imel toliko vpliva v šoli, dandanes pa se vsi tresejo pred njim. Kjer se je prej učilo naravoslovje in druge potrebne znanosti, skušajo učiti danes samo pravljice, od katerih bi moralo biti naše ljudstvo najbolj pametno, ker jih največ čuje, a je ravno narobe. Ustanavljajo marijanske kongregacije, v katere vabijo mladino pozno v večer. V tem, pri prižganih svečah, morajo dijaki, ki pridejo v tako kongregacijo, priseči popolno tajnost, da jih lažje prelepe, da se ne bodo kot odrasli borili za vero, ampak za rimsko papeštvo. Kakor delajo med mladino, tako delajo med učiteljstvom in profesorstvom. Profesorje pošiljajo v Ljubljano samo klerikalne. Jezuiti na Poljanah delujejo sistematično, da bi klerikalizem prevladal Ljubljano. Prepletene imajo vse nitke. Ustanovili so klerikalci novo Marijanišče, kjer vzgajajo dijake klerikalno; v prejšnjem Alojzijevišču hočejo napraviti zavod za učiteljske inštitute. Po Ljubljani beračijo za nove cerkve na Viču, Barju in Poljanah. Jezuiti imajo na Poljanah kup peska in kamenja, ki

ga kažejo brumnim dušam, češ, vse imamo za cerkev, le denarja ne, dajte nam denar. Ravno tako delajo Salezijanci, ki se lažejo terciarkam, da nimajo denarja, da bi sezidali cerkvi zvonik. Kvasil je Ribnikar še mnogo. Pozival je svoje pristaše, naj zasledujejo klerikalce tudi na njihovih shodih, na katere naj hodijo v procesijah kot v kinematograf. Ribnikar je trdil, da govori tako kot mu velevala cerkev, kar le preradi verjamemo. Povedal je tudi, da če bo liberalno delo smoteno, bo gotova zmaga liberalcev. — Končno se je še Primožič jezil, ker so viški frančiškani prepovedali nositi pri nekem pogrebu soc. demokratov vence z rdečimi trakovi, na kar je konstatiral, da je na shodu 40 zborovalcev, češ, da ne bo pisal »Slovenčev« poročevalec, da jih je bilo deset. Resnica pa je, da jih je bilo komaj 30, poleg liberalnega štaba in par naših somišljenikov. — Uboga liberalna stranka!

Lj Gospod Ribnikar in inkvizicija. Na predvečerajšnjem liberalnem volivnem shodu pri Franceljnu se je gospod tržni nadzornik Ribnikar, v svoji že izza tistih let, ko je trgal hlače na gimnazijskih klopih, znani »duhovitosti« spravil na inkvizicijo in je povedal zgodovinarjem do danes še nepoznano dejstvo, da so inkvizitorji svojim žrtvam dajali po sili povzicati kuhane češplje, da so, kakor se je gospod Ribnikar delikatno izrazil, dobili smrtnonevarno drisko. Kako je bilo v resnici s tistimi kuhanimi češpljami, o tem naj se pomenuje z g. Ribnikarjem profesorji za zgodovino, mi pa menimo, da bi bilo, ako bi se v Ljubljani res kedaj po dr. Tavčarjevemu romanu »4000« vpeljala inkvizicija, za gospoda Ribnikarja najbolj primerno, če bi mu tedanj »inkvizitorji« dali povziti suhih hrušk, da bi ga zaprljo, zakaj drisko ima že, in sicer nevarno, kakor kažejo njegovi obilni govori po ljubljanskih gostilnah.

Lj Umrla je včeraj v Strelških ulicah št. 11 gdca. Marija Zupan, sestra št. g. msgra. Tomo Zupana in učiteljice gdce. Nežice Zupan.

Lj Samoumor radi ženine bolezni. Včeraj zjutraj se je obesil na Karlovski cesti št. 24 stanujoči in v pokojeni železniški sprevodnik Ivan Feichter, rojen 1841 v Ljubljani in semkaj pristen. Obesil se je pri vratih, ki vodijo v podstřešje. Predno je izvršil svoj čin, je še svoji bolni ženi skuhal zajutrak. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da se je truplo prepeglalo v mrtvašnico k sv. Kristofu. Govorilo se, da se je obesil, ker ga je silno pretresla bolezen žene.

Lj Aretovan pikolo. Minuli teden je nek pikolo nenadoma pobegnil od nekega tukajšnjega restavraterja in pri odhodu izmaknil restavraterevemu sinu 9 K 22 h, natakarku pa 10 K. Fant pa ni prišel daleč, kajti policija ga je prišla še v Ljubljani in ga izročila sodišču.

Lj Neresnična je vest »Narodova«, da namerava deželni odbor kupiti P. Zmitkovo sliko za 6000 K.

Lj Trgovca H. Suttner se je s soprogo preselil v Gradec, kjer misli stalno ostati.

Lj Nova slovenska trgovina. Mnogoletni poslovodja tvrdke Feliks Urbanc, gospod Fran Jesih je izstopil iz dose-danje službe in otvorila v spomlad z gospodom Ernest Windischerjem svojo lastno trgovino v Ljubljani, na kar slavno občinstvo že v naprej opozarjamo.

Telefonska in brzojavna poročila.

POLOŽAJ PRED BIENERTHOVIM PADCEM.

Dunaj, 12. dec. (Ob 11. dop.) Baron Bienerth je včeraj v posebni avdienci poročal cesarju o kritičnem položaju kabineta in o sklepu ministrsk. sveta v soboto, da bo celotni ministrski kabinet v slučaju, da Poljski klub vztraja na svojem opozicijskem stališču, podal takoj formalno demisijo. Sklicana sta k seji tako parlamentarna komisija Poljskega kluba kakor tudi plenum istega za jutri. Splošno se sodi, da bo plenum v jutrišnji seji potrdil znani sklep parlamentarne komisije, ki zada-je smrtni udarec kabinetu barona Bienertha. Baron Bienerth v zadnjem hipu izvršuje na voditelje Poljakov silen pritisk, da ne bi vlade ravno v sedanjem trenutku, ko treba rešiti provizorij in je češkonemško vprašanje nerešeno, potisnil v krizo. Že včeraj je cesar poklical k sebi bivšega finančnega ministra Korytowskega in ne bi bilo čudno, če bi cesar pozval na dvor tudi

dr. Glabinskega in druge člane predsedstva Poljskega kluba, saj je iz zadnjih časov dovolj znano, da se Bienerth vedno poslužuje tega sredstva, kadar mu sila prede in na ta način skuša apelirati na znano lojalnost Poljakov. Topot se pa zatraja, da tudi to ne bo več pomagalo in da Poljaki na noben način ne trpe več Bilinskega v kabinetu. Ker pa Bilinski v zadevi kanalov zastopa le stališče, ki ga je zavzel ministrski svet in vzdržuje to, kar je ta sklenil, je solidarnost ministrstva v tem vprašanju taka, da pomeni padec Bilinskega celotnega kabineta in da je demisija vsega ministrskega kabineta nujna posledica. Politichen položaj je tedaj skrajno kritičen, kar potrjuje danes tudi krščanskosocialna korespondenca »Austria«, ki očitno od dr. Geismanna inspirirana, izjavlja, da je kriza stopila v najakutnejši stadij. Obenem pa poroča, da nikakor ni verjetno, da bi se poverila vlada kabinetu, sestavljenemu iz uradnikov voditeljev poslov, ampak da se bo ministrstvu Bienerthovemu in statu demissionis poverilo nadaljnje vodstvo poslov kakor je to svojčas bilo na Ogrskem z Wekerlom. Seveda je pa več kot dvomljivo, ako bi tako ministrstvo, ki je itak tako zelo obsodrženo in proti kateremu Slovanska Unija vodi neizprosni boj in je pripravljena še neizprošneje se zoper njega boriti, »in statu demissionis« moglo dobiti dovoljene državne potrebsčine še pred Božičem, kakor zahteva.

BARON BIENERTH DEMISIONIRAL. Demisija sprejeta.

Dunaj, 12. decembra. Baron Bienerth je danes ob 1. uri popoldne v ponovni avdienci cesarju podal demisijo celega kabineta in je bila demisija tudi sprejeta, vendar je Bienerthovemu kabinetu poverjeno vodstvo poslov za čas do novega leta, da se znane državne potrebsčine še rešijo v parlamentu. Kakor znano je v soboto načelnik Poljskega kluba Glabinski Bienerthu povedal, da more z ozirom na to, da večine poljskih poslancev ni na Dunaju, definitivno odločitev Poljakov sporočiti Bienerthu šele v torek po seji Poljskega kluba. Bienerth je radi tega odločitev odgodil, med tem pa se je v političnih pogovorih dognalo, da sklep Poljakov skoro gotovo ne bo tak, da bi povzročil za Bienertha ugodnejši položaj. Bienerth je sklical danes opoldne ministrski svet, ki je sklenil podati cesarju demisijo celokupnega ministrstva in je to tudi storil. Nemci hočejo, da se reši proračunski provizorij, osobito trgovinska pogodba, dočim se izprememba poslovnega reda tiče delokroga cele zbornice. Parlament sedaj ne more biti razpuščen, ker je v januarju in februarju važno zasedanje delegacij in bo parlament v jutrišnji seji volil delegacijo.

SEJA PRORAČUNSKEGA ODSEKA.

Dunaj, 12. decembra. Danes ob 2. uri popoldne je bil sklican proračunski odsek državnega zbora, da nadaljuje debato o italijanski pravni fakulteti. Opozicija ugovarja vsakemu nadaljnjemu zasedanju odseka z ozirom na krizo, posebno slovenski poslanci izjavljajo, da v sedanjih razmerah niso v položaju preiti v razpravo, ker so z demisijo kabineta tudi vse druge obveznosti kabineta padle v vodo. Pričakuje se pa, da poprime besedo Bienerth ter se izjavi o po svoji demisiji nastali situaciji.

Dunaj, 12. decembra. Seja proračunskega odseka, ki je bila napovedana ob dveh, se je odgodila do petih popoldne. Na dnevnem redu je zgolj izvolitev načelnika. Tudi to je s krizo v zvezi.

NOVA ODREDBA SV. OČETA.

Rim, 12. decembra. Te dni izide nov motu proprio sv. Očeta, glasom katerega bodo kanoniki smeli prejemati dohodke svojega kanonikata le tedaj, ako kanonikat v resnici tudi opravljajo.

PRINC HOHENLOHE IN CELU-MECKY V AVDIENCI.

Dunaj, 12. decembra. Danes je cesar sprejel tržaškega namestnika princa Hohenlohe in bivšega ministra barona Chlumeckega v avdienci. Avdienci se spravlja v zvezo s krizo kabineta.

KONFERENCA PORTUGALSKIH MONARHISTOV NA DUNAJU.

Berolin, 12. decembra. »Rundschau« poroča iz Lizbone, da je sklical don Miguel Braganza, ki biva v Avstriji, svoje vodilne pristaše k konferenci na Dunaj.

Lizbona, 12. decembra. Pristaši monarhije so sklenili delovati z vsemi

sredstvi, da Portugalska dobi zopet kralja.

NESREČA V AMERIŠKEM PREMOGOVNIKU.

Winnipeg, 12. decembra. V zahodnokanadskih premogovnikih je vsled eksplozije ubitih 20 rudokopov, 18 se jih je rčilo, od katerih pa je več težko ranjenih.

DVA GLEDALIŠČA ZGORELA.

Kiev, 12. decembra. Ogenj je tu uničil dva gledališča.

RUSKI INTENDANČNI ŠKANDAL.

Peterburg, 12. decembra. Vsled odredbe senatorja Garina je bila v soboto popoldne v prostorih ugledne tvrdke Karol Spahn in sin, katere šef je podpredsednik nemškega državnega dobrodeinega instituta, hišna preiskava, ki je trajala več ur. Tvrdka Spahn je dobaviteljica vojnega ministrstva, in sicer specielno za artiljerijsko upravo. Senator Garin je zaplenil trgovske knjige, da dožene, če je tvrdka Spahn pri svojih goljufijah podkupovala ruske državne nastavljenice.

LJUDSKO ŠTETJE V SEVERNI AMERIKI.

Washington, 12. decembra. Ljudsko štetje v Združenih državah izkazuje 91.972.296 duš, torej 21 odstotkov prirastka.

VELIKE POVODNJI V ITALIJI.

Rim, 12. decembra. Vsled neprestanega dežja in oblakolomov je v provincijah Benetke, Lombardija in Ligurija vse prepravljeno. V Portomauriškem okraju so vsled tega razdrte železniške zveze.

Razne stvari.

Aristokrati v Ameriki. V Čikagi obstoji hotel, kakršnega gotovo ni nikjer več na svetu. Lastnik tega hotela nosi eno izmed najbolj odličnih imen angleških rodov in ter je bil svoječasnno častnik londonske gardne kavalrije. Gospodinja tega hotela je vdova po nekem anglikanskem predikantu, knjigovodja je neki ogrski grof, nečak nekega umrlega visokega diplomata habsburške monarhije, vratar pa je pravi baron, ki je svoječasnno služil v nekem avstrijskem konjeniškem polku kot poročnik. V aristokratskih krogih skoro vseh evropskih dežel obstoji namreč še vedno navada, da se člane rodbine, ki postanejo na tej strani oceana iz kakršnihkoli vzrokov neprijetni, pošlje na ono stran. Kanadski listi poročajo sedaj o najmlajšem sinu nekega angleškega vojvode, ki je bil do zadnjega časa v neki gostilni pomivalec steklenic ter je imel tedenske plače šest dolarjev. V Floridi si služi neki angleški baron kot delavec kruh za pet dolarjev na teden. Bil je svoječasnno eden najelegantnejših veseljakov v Londonu, dokler se ni pustil nekega dne zapeljati k goljufiji pri igri, vsled česar ga je družba, v kateri je živel, sramotno izgnala. Član angleške grofovske rodbine pl. Parth, katere glavar nosi francoski vojvodski naslov pl. Melfort, je zadnji dve leti preživel kot vratar neke ameriške tiskarne, in lastnik enega najbolj znanih evropskih knežjih imen je umrl kot natakark neke restavracije. Med učitelji v jezdalnicah velikih ameriških mest so zlasti zelo pogosti propali evropski aristokrati.

Kazni za izseljence. Izseljenci se večkrat pritožujejo, kako se jim ovira izseljevanje. Toda to ne pomaga nič. Zakon je zakon. Novo in čudno je pač to, da se dostikrat ovira izseljenčev povratek v domovino ter se jih kaznuje. Zakaj, tega ne vé noben človek. Smatrati bi se moralo vendar, da se z veseljem sprejema one, ki se vračajo iz Amerike, četudi so morebiti brez sredstev. Saj rabimo vendar delavnih moči, kar se tolikrat sliši. Samo obmejna policija menda kaj takega ni čula še nikdar, niti ni čitala. Ljudje, ki se vračajo brez denarja iz Amerike, se na meji kaznujejo ter se nečloveško ravna z njimi. V zadnjem času se večkrat čuje kaj takega in sedaj zopet poročajo časopisi, da se je pred dvema tednoma vrnil iz Amerike 50-letni delavec János Jeremias ter je došel na obmejno postajo Csacza. Tukaj se je zgledil popolnoma po predpisih, vendar pa so ga zaprli, ne da bi kaj zagrešil. Imeli so ga 13 dni v ječi ter ga obsodili na 50 K globe, četudi je bil brez sredstev. Zakaj, tega še danes ne vé. V ogrski poslanski zbornici grofa Apponyi in Batthyany sicer lepo govorita, kako je po-

Božična darila!

orodja ltd., ltd., vse v naimodernejšem slogu.

Preden si nakupite božičnih daril, blagovollite si ogledati še moje izložbe in presodite cene! — Potrudite se potem v mojo trgovino, kjer se Vam daje drage volje vsaktera pojasnila, da se prepričate in odločite se bodele takoj, da si nabavite svoje potrebsčine le pri domači tvrdki

H. SUTTNER, LJUBLJANA, Mestni trg ali Sv. Petra cesta. Specialna trgovina najnovejših precizjskih ur moje lastne tovarne ur v Svici z znamko „IKO“.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine, juvelov ter brilliantnih nakitov itd., istotako ogromna izbira kina-srebrnega blaga kakor nastavkov, jedilnega Postrežba strogo solidna! Cene najnižje! Telefon 273. Brzojavni naslov: „H. SUTTNER“.

Na pisarna vprašanja se odgovarja z ubralno srcto. Cenik gostilno prasto.

treba, da se olajša izseljencem povratek v domovino, vendar pa vse kaže, da so Ogrji samo na videz kulturni ljudje. Če se vrne kdo v domovino, ga brez povoda zapro! Mi smo navedli ta slučaj zato, ker imamo tudi v Avstriji mnogo takih »Ogrov«, ki drugače delajo, kakor govorijo.

Draginja na Ogrskem.

Znano je, da tudi na Ogrskem in v njenih sosednjih deželah trpe vsled draginje ravnotako kakor v Avstriji, kljub temu, da imajo veliko bolj razvito živinorejo. Pred kratkim se je na zborovanju živinorejske sekcije ogrskega deželnega kulturnega sveta razmotrivalo tudi vprašanje o draginji mesa ter so se po živahni debati spregledali soglasno sklepi, ki naj bi pomagali proti pomanjkanju živine in mesa. Ti sklepi so: Sekcija smatra za potrebno, da upostavi poljedelski minister v proračun večji znesek za povzdigo reje govedi, prešičev in ovac, da se nadalje ustvari poseben zakon za živinorejo. Občine si morajo nabaviti potrebne plemenjake. Nabava plemenjakov naj se občinam olajša z zvišanjem dosedanjih ugodnosti, tako da v njih pokrajinah, kjer je živinoreja bolj razvita, da vlada sama na razpolago plemenjake prve vrste za povzdigo živinoreje. Nabavo potrebne ženske plemenske živine naj olajša država malim živinorejcem s primernimi posojili. Vlada naj bi tudi podpirala naprave skupnih pašnikov in planinsko pašo. Sekcija označuje nadalje kot zelo koristno, ako bi se v reševanje živinorejskih vprašanj pritegnile poljedelske korporacije ter njim prepuščala administrativna dela, dajala jim potrebna sredstva na razpolago ter si obdržala vlada samo popolno nadzorstvo. Vlada naj bi dovoljevala živinorejskim društvom in drugim primerne materialne podpore, varovala prosperiteto obstoječih mlekarških zadrug in pospeševala ustanavljanje novih. Podpirala naj bi večji meri javne razpise nagrad za živino ter določila v sporazumu s kmeti mero za presojo živine, ki naj bi dobila nagrado. Živinsko štetje naj bi se po nasvetih deželnega kulturnega sveta vršilo vsakih pet let, v slučaju potrebe pa tudi v krajšem času.

Književnost.

* **Mentor.** III. letnik, zvezek 3. Vsebina: Radovan. (Založba v štirih dejanjih.) (Jos. Logar.) — Homer in njegova pesem. (Dr. J. Gnidovec.) — Vran. (Božična legenda.) (Domen Otilijev.) — Črna liska. (Prof. Fr. Pengov.) (Dalje.) — Tre Fontane. (Iz rimskih spominov.) (Nedín Sterad.) — Navod za šahovo igro. (A. Uršič.) (Dalje.) — Drobiž: Književnost. — »Znak pristinega prstana.« — Vzvišenost človeka. — Sedmica. — A limine.

Mlade matere

bi se morale ozirati na tako izborni krepilno sredstvo kakor je Scott-ova emulzija. Z večjo učinkovitostjo močjo, kot jo ima navadno, riblje olje je s Scott-ovo emulzijo združen prijeten smetanast okus in zelo lahka prebavnost, ki vas bode prijetno iznenadila in zadovoljila. Otroku se enako koristi in babice priporočajo

Scott-ovo emulzijo

najtopleje mladi materi vsak čas, bodisi pred ali po porodu.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 vin. Dobiva se v vseh lekarnah. 3109

TRZNE CENE

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 12. decembra.

Šenica za april 1911	11.10
Šenica za oktober 1911	—
Ž za april 1911	7.80
Oves za april 1911	8.40
Koruza za maj 1911	5.70

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Velovni	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
1. 9. zveč.	731.1	9.1	sr. szah.	dež	
2. 7. zjut.	733.0	9.1	sl. svzh.	meglono	16.8
3. 2. pop.	733.6	11.1	sl. jug	dež	

grednja včerašnja temp. 9.0; norm. —1.10.

Kurzi efektov in menjic.

dne 10. decembra 1910.

Skupna 4% konv. renta, maj—november	9355
Skupna 4% konv. renta, januar—julij	9350
Skupna 4.2% papirna renta, februar—avgust	9745
Skupna 4.2% srebrna renta, april—oktober	9745
Avstrijska zlata renta	11605
Avstrijska krona renta 4%	9350
Avstrijska investic. renta 3 1/2%	8335
Ogrska zlata renta 4%	11170
Ogrska krona renta 4%	92
Ogrska investicijska renta 3 1/2%	8170
Delnice avstrijsko-ogrsko banke	1866
Kreditne delnice	669
London vista	24025
Nemški drž. bankovci za 100 mark	11755
20 mark	2350
20 frankov	1904
Italijanski bankovci	9400
Rubliji	253 1/4

3601

Tomo Zupan, Nj. Sv. tajni komornik, Katarina Zupanova, hišna posestnica in Agneza Zupanova, mestna učiteljica, naznanjamo žalno vest, da je naša ljubljena sestra

Marija Zupanova

po dalji bolezni, prejemši sv. zakramente za umirajoče sinoči 11. decembra ob pol 8. uri v 69. letu svoje starosti mirno zaspala v Gospodu. Truplo drage pokojnice se v torek 13. decembra ob 4. uri popoldne v študentovskih ulicah hiš. št. 11 blagoslavi ter prepelje na pokopališče k Sv. Krištofu. Tu se na večni počitek položi v rodovinsko rakev. Sv. maše zadušnice se opravijo v Šenkavžu. Nepozabno rajnico priporočamo v molitev in v blag spomin. Mesto vsacega drugotnega naznanila.

V, vili Pavšič v Zgornji Šiški

se odda s 1. februarjem 1911 lepo, moderno

stanovanje.

3556

Čedno grupirani relief iz lesa in slikano

Kristusovo rojstvo

(jaslice), velikost 1.20 x 88 cm predstavlja joče z desetimi podobami, proda FR. ROPRET, podobar na Biedu. — Cena 3399 solidna!

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; kri, moč, zdravje do- sežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak 3601 knjižico brezplačno v lekarni Trnkovec zraven rotočva v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Zaloga vina

Josip Pertot, Barkovlje-Trst 404.

Blagajničarka

večja slovenskega in nemškega jezika se sprejme takoj. Gospodične, take, ki so bile že blagajničarke, imajo prednost. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »5«.

NOVO! Ravno kar so zšle za solo, zbor in orglje

božične pesmi

zložil Alojzij Mihelčič, op. II. Prodaja Katoliška Bukvarna v Ljubljani. 3520

VAJENEC

3454

poštenih staršev se sprejme v večjo trgovino na Dolenjskem. Ponudbe je poslati pod št. 100 na upravništvo »Slovenca«

Župni urad v Vavtvasi razpisuje službo organista in cerkvenika.

Plača letnih 800 K v gotovini, prosto stanovanje in poraba vrta. — Prednost imajo tisti, ki znajo voditi pevski zbor. Nastop ob novem letu. 3565 10

3591 (3)

Oklic

A I 135/10 26

s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. I. naznanja, da je umrla dne 1. februarja 1910 v Ljubljani gospa Renko Marija, zasebnica iz Poljsnika pri Litiji, ne da bi zapustila kako naredbo poslednje volje.

K zapuščini so se do sedaj prijavili Helena in Polona Renko v Lokah št. 14 in Martin Renko iz Košice št. 25. kot dediči iz naslova zakona.

Ker je temu sodišču neznan, ali in katerim nadaljnim osebam gre do njene zapuščine kaka dedinska pravica, se pozivljajo vse nedolne osebe, katere nameravajo iz katerega koli pravnega naslova zahtevati zapuščino ali del te zapuščine za se, da naj napovedo svojo dedinsko pravico v enem letu spodaj imenovanega dne pri podpisnem sodišču in se zglase izkažavši svojo dedinsko pravico za dediče, ker bi se sicer zapuščina, kateri se je medtem postavil za skrbnika gospod Karol Franke v Ljubljani, obravnavalo z onimi, ki se zglase za dediče in izkažejo naslov svoje dedinske pravice, ter se jim prisodila, dočim bi bi zasegla nenastopljeni del zapuščine, ali če bi se nikdo ne zglasil za dediča, celo zapuščino država kot brezdedično.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. I.

dne 7. decembra 1910.

Božično darilo!

Nobenega predmeta ni, ki bi bil bolj sposoben pripraviti pravo božično veselje in ki je obenem praktična vrednost za vsak stan, kot je **šivalni stroj**. Svoje pristne **šivalne stroje** tudi za nedosežne vezenje zelo pripravne priporočajo

IVAN JAK & sin

tovarna šivalnih strojev z glavno zalogo v Ljubljani. 3600 3

Št. 38.608.

Vabilo.

3592 3

Ze mnogo let se oproščajo blagotvoritelji čestitanja ob novem letu in ob godovih s tem, da si jemljejo oprostne listke na korist mestnemu ubožnemu zakladu

Na to hvalevredno navado usoja se mesni magistrat tudi letos slavno občinstvo opozarjati z dostavkom, da so razpečevanje oprostnih listkov drage volje prevzeli gospodje trgovci:

C. J. Haman na Mestnem trgu; Vaso Petričič, nasl. J. Samec na Mestnem trgu in Lav. Schwentner v Prešernovi ulici.

Vrhu tega bode v smislu ukrepa mestnega magistrata, raznašal mestni uradni sluga tudi letos oprostne listke po hišah.

Za vsak oprostni listek, bodisi za novo leto ali za god, je kakor doslej položiti jedno krono in na vpisani poli poleg imena pristaviti tudi število vzetih listkov.

Velikodušnosti niso stavljenе meje.

Pisanim pošiljkatvam bodi pridejan tudi razločen naslov pošiljatelja.

Imena blagotvoriteljev se bodo sproti razglašala po novinah.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 8. decembra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan I. r.

lasnik prve največje, slovenske svečarne v Gorici ulica sv. Antona šte. 7.

Priporočam prečistiti duhovščini, slav. cerkvenim oskrbništvom in p. n. slavnemu občinstvu 3315

čebelno-voščene sveče, zvitke, kadilo, med itd. itd.

Kakovost izdelkov in nizka cene izključujejo vsako konkurenco.

Vzorci na razpolago!

NOVOSTI MANUFAKTURNEGA BLAGA 1910!

Vzorci pošiljava franko!

LENASI & GERKMAN

Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

Sukno, kamgarn, damsko blago, delen, batist, zefir, kreton, platno, šifon, gradl, garniture, preproge, zavese, odeje, pleti, šerpe, rute v veliki izbiri.

SOLIDNE CENE.

351

3586

OklicA I 73/10
12**s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.**

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. I., naznanja, da je umrl dne 9. januarja 1910 gospod

Pavel Mlinar, kurjač v p.

stanujoč v Ljubljani, ulica na grad št. 7, ne da bi zapustil kako naredbo poslednje volje. K zapuščini so se priglasili za dediče Janez Mlinar, posestnik na Stari Vrhniki št. 83, Anton Mlinar, sedaj v Ameriki, Matija Mlinar od Sv. Ivana, Neža Arhar iz Lavarovca, Tomaž Mlinar od tam, Neža Malovrh v Rovtali in Marija Popit na Drenovem griču št. 2.

Ker je temu sodišču neznan, ali in katerim daljnim osebam gre do njegove zapuščine kaka dedinska pravica, se pozivljajo, če nameravajo iz kateregakoli pravnega naslova zahtevati zapuščino tudi zase, da naj napovedo svojo dedinsko pravico v enem letu od spodaj imenovanega dne pri podpisnem sodišču in se zglase, izkazavši svojo dedinsko pravico za dediča, ker bi se sicer zapuščina, kateri se je medtem postavil za oskrbnika gospod Anton Perjatelj, c. kr. sodni oficijal v p. v Ljubljani, obravnavala z onimi, ki se zglase za dediče in izkažejo naslov svoje dedinske pravice, ter se jim prisodila, dočim bi zasegla nenastopnjeni del zapuščine, ali če bi se nikdo ne zglasil za dediča, celo zapuščino država kot brezdedično.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. I., dne 6. decembra 1910.

St. 8599/V, u.

Razglas.

3545 3

Mladiči, ki so rojeni l. 1892, stopijo s 1. januarjem 1911 v črno-vojno dolžnost.

Zaradi zabeležbe se je torej vsem leta 1892. v Ljubljani rojenim mladeničem, neglede na pristojnost, in pa zunaj Ljubljane rojenim, v Ljubljano pristojnim mladeničem od 15. do 31. decembra t. l. zglasiti v mestnem vojaškem uradu, v „Mestnem domu“, I. nadstropje.

Izkazila o domovinstvu (domovnico, delavsko ali poselsko knjižico) je prinesiti s seboj.

Bolne, odsotne in zadržane mladeniče morejo zglasiti sorodniki.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 23. novembra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni
c. kr. deželne vlade svetnik:**Laschan I. r.****KLOBUKI, CILINDRI**čepice, kravate, perila samo zadnje novosti v
modni in športni trgovini za gospode**P. Magdič**

3012

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Knjižgoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjigoveških del.

Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig

za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i. t. d.

Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu

izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

St. 37.761.

Razglas.

Zaradi oddaje izvrševanja vožnje z mestnim odgonskim vozom in za oddajo priprave prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu v Ljubljani za leto 1911., oziroma tudi za leta 1912. in 1913. vršila se bode pri mestnem magistratu ljubljanskem dne 15. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v pisarni mestnega stavbnega urada javna pismena ponudbinska razprava. Ponudbe kolekovane in opremljene z vadijem 200 kron, v katerih je navesti ponudeno zahtevano svoto eno-letne odškodnine v številkah in besedah, izročiti je zapečatene do določenega časa gori navedenemu uradu, kjer so tudi dražbeni pogoji ob navadnih uradnih urah vsakemu udeležencu na vpogled razgrnjeni.

Na ponudbe, katere ne bodo povsem ustrezale dražbenemu razpisu in dotičnim pogojem na take, ki se bodo pogojno glasile, in končno na take, ki bi se prekasno ali celo naknadno izročile, se ne bode oziralo. Izrecno se določa, da si podpisani mestni magistrat pridržuje pravico, razpisane vožnje oddati tudi drugemu nego najcenejšemu ponudniku.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 30. novembra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni
c. kr. deželne vlade svetnik**Laschan I. r.**

3512

**Za Božič
znižane cene!****Anton Šarc** specijalna trgovina
papirja.Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 5
nasproti glavne pošte.

2964 1

FRANC SOUVAN SIN

manufakturna
veletrgovina
v Ljubljani

Mestni trg št. 22 in 23.

1816 1 Narodno podjetje.
Nizke cene. Solidna postrežba.

Za obilne naročbe
se priporoča:**Lepa božična in novoletna darila!**Najbogatejša in velikanska tovarniška zaloga
po najnižjih cenah.

Budilke od	K 3— naprej
nikelnaste ure od	5—
srebrne ure od	7—
šivalni stroji, najnovejši, od	60—

Vse novosti in velika izbira **briljantov, srebrnine, china-srebra, namiznih oprav, nastavkov, vaze** itd. Ceniki s koledarjem in lepi plakati (kinč za gostilne) tudi po pošti zastoni. — Najboljša postrežba.**FR. ČUDEN, urar v LJUBLJANI** (samo nasproti
franciškanske cerkve).